

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

Democracy in theory Israel in practice - 56631

Last update 05-09-2021

HU Credits: 2

Degree/Cycle: 1st degree (Bachelor)

Responsible Department: Political Science

Academic year: 0

Semester: 1st Semester

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: Dr. Dana Blander

Coordinator Email: Dana.Blander@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours: By appointment

Teaching Staff:

Dr. Dana Blander

Course/Module description:

Democracy is characterized by tensions, conflicts and internal contradictions - between representation and governability, the relations between the three authorities, majority rule vs. minority rights, bureaucracy vs. politics, freedom vs. loyalty, and consensus vs. disagreement. These conflicting tensions make Democracy, as Plato said, "a charming form of government, full of variety and disorder," but also a very fragile one. These tensions are interwoven in Israel's vibrant democracy.

During the course we will learn to recognize the complexity of democracy while finding our way in the maze of Israeli democracy. In each lesson, we will become acquainted with these tensions on a theoretical level, and we will see how they are reflected in Israeli democracy. The course will allow us to acquire analytical tools for analyzing the current reality in Israel as well as to evaluate democracy as a governmental system and as a political culture.

Course/Module aims:

Learning about democratic theory, its principles and fundamental values, a deep understanding of the meaning of citizenship in democracy, and an analysis of the reality of Israeli society and politics in light of all these.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

To understand the basic values and principles of democracy, recognize the tensions and dilemmas inherent in democracy as a regime and a political culture, acknowledge the vital role of citizens in a democracy and analyze political events in an informed and rationalized manner.

Attendance requirements(%):

80%

Teaching arrangement and method of instruction: on-line

Course/Module Content:

Substantial vs. procedural democracy, Israel as a Jewish and democratic state, governability and representation, separation of powers and checks and balances, rifts and consensus, leadership and decision-making in a democratic state, protection of minority rights against majority tyranny, free spiritual institutions and

their role in democracy, Israeli democracy and a comparative perspective on democracy today and the challenges and threats it faces.

Required Reading:

נושא 1: דמוקרטיה פרוצדורלית ו/או מהותית?
אפלטון, 1979. "הפוליטיאה", בתוך: כתיבי אפלטון, כרך שני, הוצאת שוקן, ספר ח' עמ' 481-483.
דאל, רוברט, 2002. על הדמוקרטיה, המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 39-62.
גביון, רות, 1991. "זכויות האדם והדמוקרטיה", בתוך: רות גביון וחגי שנידור (עורכים), זכויות האדם והאזרח בישראל – מקראה א', האגודה לזכויות האדם בישראל, 24-34. (זמין כאן)
הסוגיה: משאל עם
בלאנדר דנה וגדעון רהט, 2000. משאל – עם: מיתוס ומציאות, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2000, עמ' 41-52.

נושא 2: מדינה יהודית ו/או דמוקרטית?
גביון, רות, 2014, עיגון חוקתי של חזון המדינה: המלצות לשרת המשפטים, נובמבר 2014. (כאן).
ברק, אהרון, 2000. מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, עיוני משפט, כד (1), 9-14.
<https://law.huji.ac.il/sites/default/files/law/files/94iyunei-mishpat-24-1-009.pdf>
הסוגיה: חוק הלאום
הכרזת העצמאות
חוק יסוד: ישראל- מדינת הלאום של העם היהודי
חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו
בג"ץ 5555/18 ח"כ אכרם חסון ואח' נ' כנסת ישראל ואח' (בג"ץ חוק הלאום)
בג"ץ 9027/18 עתירת האגודה לזכויות האזרח נגד חוק הלאום, עמ' 3-4, 12-13, 52-53.
פורום קהלת, "כל מה שרציתם לדעת על חוק הלאום ולא העזתם לשאול", 11.7.2018.
לצפיה: בימת ון ליר לדיון ציבורי, חוק הלאום, 2018 (פרופ' רות גביון ועו"ד חסן ג'בארין).

נושא 3: המוסדות הנבחרים: ייצוגיות ו/או משילות?
שיטות ממשל, אתר המכון הישראלי לדמוקרטיה.
קניג, עופר וכן פרידברג (2020). "האם הכנסת משקפת את החברה הישראלית? תמורות בפערי ייצוגיות, 1977-2019", עיונים, גיליון 33, עמ' 247-279.
הסוגיה: שיטת הבחירות
פרידברג, חן ניר אטמור ואנה קנפלמן, 2013. "שיטת הבחירות בישראל – דיאגנוזה", בתוך: גדעון רהט ואח' (עורכים), תיקון שיטת הממשל בישראל, המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 22-30.

נושא 4: הפרדת רשויות או איזונים ובלמים?
מונטסקיה [1748], 1998. על רוח החוקים, ספר 11, פרק 6, מאגנס 1998.
המילטון, אלכסנדר, ג'יימס מדיסון וג'ון ג'יי [1788], 2004, הפדרליסט, מרכז שלם, מס' 78, עמ' 388-393.
ברק, אהרון, על רשויות וערכים בישראל, הפרקליט מב (ג), עמ' 446-450.
פוקס עמיר ומרדכי קרמניצר, 2019. ביזור סמכויות ולא הפרדת רשויות – על מניעת כוח מוחלט מרשויות השלטון, עמ' 13-21, 67-92.
הסוגיה: ביקורת שיפוטית
פרידמן, דניאל, 2020. "ריכוז סמכויות במערכת השלטון בישראל" Blog IL-S-ICON
רזנאי, יניב, 2020. ביקורת שיפוטית על נורמות חוקתיות והגנה על הדמוקרטיה, Blog IL-S-ICON.
לצפייה: חסר תקדים: אקטיביזם שיפוטי, ראיון עם אהרון ברק, כאן חינוכית, 2013.

נושא 5: חברה דמוקרטית: קונסנזוס ו/או שסעים?
נאום השבטים – נאום נשיא המדינה ראובן ריבלין בכנס הרצליה, 2015. בתוך: אלכס מינץ, ישראליות משותפת – אסופת מאמרים, המרכז הבינתחומי, 2017, עמ' 65-69. (לצפייה בנאום) ליסק, משה, יחד שבטי ישראל – שסעים עיקריים בחברה הישראלית, עמ' 27-52.

הסוגיה: אי שוויון
הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. לוח אשכולות חברתיים-כלכליים, 15.12.2020.
Smootha, Sami, 2018. *The Jewish Ethnic Divide and Ethnic Politics in Israel*, in: *The Oxford Handbook of Israeli Politics and Society*, Edited by Reuven Y. Hazan, Alan Dowty, Menachem Hofnung, and Gideon Rahat, Oxford University Press.

נושא 6: חברה דמוקרטית: הכלה, הדרה או התבדלות? – החרדים בישראל
Kymlicka, Will and Cohen-Almagor, Raphael, *Democracy and Multiculturalism*, 2000. In: Cohen-Almagor, Editor, *Challenges to Democracy: Essays in Honour and Memory of Isaiah Berlin*, London: Ashgate Publishing Ltd, Chapter 5.
מלאך גיא ולי כהנר, שנתון החברה החרדית בישראל 2020, המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 11-15, 25-31, 42-44, 61-62, 75-78.
הסוגיה: הפרדה מגדרית באקדמיה
בג"ץ 8010/16 (הפרדה מגדרית בהשכלה הגבוהה)

נושא 7: הערבים בישראל: הרוב קובע או הגנה על מיעוטים?
אלכסנדר יעקבסון, 2005. "מיעוט לאומי במדינת לאום דמוקרטית", בתוך: אלי רכס ושרה אוסצקי-לזר (עורכים), מעמד המיעוט הערבי במדינת הלאום היהודית, אוניברסיטת תל אביב, עמ' 19-26.
סמוחה, סמי, 1996. דמוקרטיה אתנית: ישראל כאב-טיפוס, בתוך: ציונות: פולמוס בן זמננו (עיונים בתקומת ישראל: סדרת נושא), בעריכת פנחס גינוסר ואבי בראלי. מרכז למורשת בן-גוריון, 277-311.
דוח ועדת אור לבירור ההתנגשויות בין כוחות הבטחון ואזרחים ישראלים באוקטובר 2000, 2003, פרק א' סעיפים 1-67.
הסוגיה: בג"ץ קעדאן
בג"ץ 6698/95 קעדאן ואח' נ' מינהל מקרקעי ישראל ואח' פסק דין. 8.3.2000.
לצפייה: חסר תקדים – מיעוטים, כאן חינוכית, 2012.

נושא 8: להיות אזרח במדינה דמוקרטית: צייתן ו/או ספקן?
אריסטו, פוליטיקה א' פרק ב' סעיפים 6-10, מאגנס, עמ' 12-16.
שפירא, אסף, 2010. אזרחות – מבט תיאורטי והיסטורי, פרלמנט 67.
הסוגיה: לימודי האזרחות
"להיות אזרחים", דוח ועדת קרמניצר, 1996, עמ' 3-6, 8-13.
קשתי, אור. מדריך חדש ללימודי אזרחות: שלטון החוק אינו כולל זכויות אדם. הארץ, 25.10.2019.
מלאך, אסף. מדוע תוקן המדריך ללימודי אזרחות, מאמר דעה, הארץ, 31.10.2019.
אבנון, דן. האזרחות החדשה: אתנית, לאומית, רובית.

נושא 9: מוסדות הרוח החופשית (התקשורת, האומנות והתרבות, האקדמיה): חירות ו/או נאמנות?
ברק, אהרון, תשנ"א. "חופש הביטוי ומגבלותיו, הפרקליט מ' חוברת א', עמ' 5-19.
הסוגיה: נאמנות בתרבות
מנחם מאוטנר, תמיכת המדינה באמנויות בלא להתערב בתכנון, 23.6.2017, blog IL-S-ICON.
הראל-פישר, עדנה. נאמנות בתרבות רק בישראל – כפיים!, מאמר דעה, 2018.

גרבר אהרון, סמכות השר בסוגיית מימון תרבות - פורום קהלת חוות דעת, 3.8.2015.

נושא 10: המהפכה הדיגיטלית : הבטחה או איום לדמוקרטיה?
האוניברסיטה המשודרת, דמוקרטיה בעידן המידע והטכנולוגיה עם הד"ר תהילה שוורץ-אלטשולר,
2021.

לצפייה: Ted ,democracy breaking re'you how is this ,Facebook Dear ,Eisenstat Yael
Talk, 2020.

הסוגיה: הסרת תכנים ברשתות החברתיות
רועי גולדשמיט, מדיניות הסרת תכנים ברשתות החברתיות - תמונת מצב, מרכז המחקר והמידע,
הכנסת, 2021.

נושא 11: התמודדות עם אתגרים, איומים ומשברים: פיקוח נפש דוחה דמוקרטיה?
הימין-רייש, נעמי, 2008. דמוקרטיה מתגוננת בישראל, פרלמנט, 59.
להאזנה: שני, יובל. דמוקרטיה בשעת משבר, האוניברסיטה המשודרת.
קרמניצר, מרדכי. טרור ודמוקרטיה והמקרה של ישראל. המשפט, יד, תשע"א, 34-9.
מרדכי, נדיב ופנינה שרביט ברוך, משבר הקורונה וחוסן דמוקרטי בישראל - מתאר להפקת לקחים,
פרלמנט, גיליון 86, המכון הישראלי לדמוקרטיה.
הסוגיה: פסילת רשימות ומועמדים - דמוקרטיה מתגוננת?
גל, עדי ומרדכי קרמניצר, פסילת רשימות ומועמדים - הגנה על הדמוקרטיה או פגיעה בה, המכון
הישראלי לדמוקרטיה, 2019, עמ' 9 - 55.

נושא 12: הדמוקרטיה הישראלית: יוצאת מן הכלל?!
Dowty, Alan 2018, "Democracy in Israel", The Oxford Handbook of Israeli Politics
and Society Edited by Reuven Y. Hazan, Alan Dowty, Menachem Hofnung, and
Gideon Rahat, Oxford University Press.
הרמן, תמר ואחרים, מדד הדמוקרטיה הישראלית, 2020, המכון הישראלי לדמוקרטיה.
Freedom House, Freedom in the World 2020
Freedom House , Israel

נושא 13: סיכום: למה לנו דמוקרטיה עכשיו?
Foa, Roberto Stefan and Yascha Mounk. "This is How Democracy Dies", The Atlantic,
Jan. 29th, 2020.
The Economist, What's gone wrong with Democracy, March, 2014.
אבינרי, שלמה. משברי הדמוקרטיה, מאמר דעה, הארץ, 10.11.2016.
פרי, יורם. ימים אחרונים של דמוקרטיה, הארץ, 15.6.2018.
Müller, Jan-Werner, 2016. What is Populism?, pp. 1-10.
לצפייה: Populism is What :Populism and Politics ,Yascha ,Mounk

Additional Reading Material:

Course/Module evaluation:

End of year written/oral examination 100 %

Presentation 0 %
Participation in Tutorials 0 %
Project work 0 %
Assignments 0 %
Reports 0 %
Research project 0 %
Quizzes 0 %
Other 0 %

Additional information: